

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפ זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת ויקהל - פרה תשפ"ה

ועוד רעת היצר הרע שמפתה לאדם - "אשר לא עלה עליה על" תורה ומצוות, אלא בהפקירה ניהא לה. "ונתתם אותה אל אלעזר הכהן", תקון זאת הפרה סוברה הוא על ידי מי שאל עזר, והוא כהן לאל עליון, ולזה אמרו (ספרי חקת קרב) מצותה בסגן, שהוא משנה למלך הכהן הגדול - דא קדשא בריה הוא (זהר ח"ג מט:), והמשנה הוא התלמיד חכם, כמו שדרשו (פסחים כב:): "את ה' אלוקיך תירא" (דברים י ב) - לרבות תלמידי חכמים, ברוח שפתני "והוציא אותה" זאת הפרה "אל מחוץ למחנה", שהוא הגוף. "ושחט אותה לפניו", רמז שישחט את היצר הרע, ויהיה זבח יצרו (עי' סנהדרין מג:). ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא מב.) זר שוחט ואלעזר רואה, שם רמז שהזר הוא החוטא שוחט את היצר הרע, כשאלעזר הוא התלמיד חכם רואה ומתבונן לעורר הלבבות. "ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו", רמז שהתלמיד חכם יהיה מורה באצבע הדם שהם העבירות, שאחריהם דם. "והזה אל נכח פני אהל מועד" ככה התורה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (עי' ברכות טז.) על פסוק (במדבר כד ו) "בנחלים נטיו באהלים נטע ה'". "מדמה שבע פעמים", רמז כמה שאמר הכתוב (משלי ו טז) "שש הנה שנה ה' ושבע תועבת נפשו".

"ושרף את הפרה", יצר הרע, אין בעור חמץ אלא שרפה (פסחים פ"ב מ"א), אבל צריך "לעיניו", לפי שמי שאינו יודע ללמד - עינו מטעהו, וחושב לעשות מצוה ועברה היא בידו, כמו רבי עקיבא שהוליד למת מצוה ארבעה מילין (מסכת דרך ארץ פ"ז ה"). "את עורה" - רמז למלבושים, "ואת בשרה" - רמז לאכילה שפירשה הבשר, "ואת דמה" - רמז לשתיית יין שפירשה הדם, כל שהוא "על פרשה" שלא לשם שמנים, "ושרף".

והנה בכלל חקת הפרה אדמה הוא שמטהר את המטמאים ומטמא את הטוהרים, ואפשר לרמז שהוא רמז אל הענינה ואל הגאולה, אשר בשניהם יש טוב ורע, כי "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי טז ה), אבל צריך "ויגבה לבו בדרך ה'" (דברי הימים ב יז ו), אשר בזה גדלה מעלת האדם יותר מן המלאכים (עי' בראשית רבה נ ט), ובמדת הענינה מאד מאד הניי שפל רוח (אבות פ"ד מ"ד), אבל לא יאמר האדם אדם להביל דמה ומה אנוש כי יצדק וכי ירשע, ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קיט קמא) "צעיר אנכי וגבה", ואף על פי כן "פקודיך לא שכחתי". נמצא שמי שמשתמש במדת הענינה, שהוא טהור, בצד הרע שבו מטמא אותו ומי שמשתמש במדת הגאולה שהוא טמא בצד הטוב שבו מטהר את הטמאים.

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר. דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על. ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והוציא אותה אל מחוץ למחנה ושחט אותה לפניו. ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים. ושרף את הפרה לעיניו את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ושרף. ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה. (במדבר יט ב-ו)

ונחקר, מה המצוה הזאת של קריאת פרשת פרה? אי משום שחייב אדם לטהר את עצמו ברגל (ראש השנה טז:). מאי שנא פסח מעצרת וחג? ותו, מאי שנא פרשת פרה שאינו אלא טהרת טומאת מת, הלא כל הטהרות מכיל הטמאות היה לנו לקרות?

ונראה בהקדים מה שכתבו המקבילים (חסד לאברהם מעין ב נהר נז), שבכל שנה שלשים יום קדם פסח הקדוש ברוך הוא

מתחיל להוציא נשמות ישראל מתוך הקלפה על פי הכנתם ואתערוותא מלתתא, וזהו כל ענין בעור חמץ רמז לבעור היצר הרע, וזהו בעצם מה שאנו עושים בליל פסח דרך חרות, חרות מן הטומאה דוגמת יציאת מצרים אשר היו נטמעים במ"ט שערי טומאה, ונגלה עליהם הקדוש ברוך הוא ונאלם מיד (עי' אלשיך שמות יב מא), ובצאת ישראל ממצרים וכו' היתה יהודה לקדשו.

והנה, אף על פי שמצות פרה אדמה היא חקה שאין בה טעם על פי הפשט, עם כל זה רמז יש בה, הרומז אל התשובה, וכנגד יצר הרע דבר הכתוב, ולכן נתנה טהרה זאת לטמאת מת, כי הוא טמאת היצר הרע המפתה לאדם, ורשעים קרויים מתים, דכתיב (יחזקאל כא ב) "ואתה חלל רשעי", וכתוב (שם יח) "כי לא אחפץ במות המת כי אם בשובו מדרךיו וחי".

ובזה נבוא אל הבאור, ואמר "זאת חקת התורה" - שאין בה טעם, אבל "אשר צוה ה' לאמר", רמז על המצוה הזאת, והוא - "דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה", רמז ליצר הרע, דכתיב (הושע ד טז) "כפרה סוברה סרר ישראל", והוא פרה ורבה חטאת האדם, והיא "תמימה" באדמויות חטאתכם בפשני, וגם שכל הדינים נמשכים ממנו. ואפקיה בלשון תמימה לרמז שהדינים הם לטובת האדם להשלימו ולתקנו, כי יסורין מכפרים עון (עי' ברכות ה.). וזאת רעת האדם בארץ - "אשר אין בה מום", אף לאחר שיחטא אינו רואה חובה לעצמו (שבת קיט.), ו"דרך איש ישר בעיניו" (משלי כא ב).

בכל שנה שלשים יום קדם פסח הקדוש ברוך הוא מתחיל להוציא נשמות ישראל מתוך הקלפה על פי הכנתם ואתערוותא מלתתא, וזהו כל ענין בעור חמץ רמז לבעור היצר הרע, וזהו בעצם מה שאנו עושים בליל פסח דרך חרות מן הטומאה דוגמת יציאת מצרים

“

כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה

מי שאין מלאכתו נעשית על ידי אחרים, חיובא רמיא עליה להתעסק באמנות או במשא ומתן או במלאכה, שכל תורה שאין עמה מלאכה - סופה בטלה וגוררת עון, כי העני יעבירונו על דעת קונו, וגדול ההנהגה מיגיעו, ואיזהו עושה צדקה בכל עת? זה הן בניו ובנותיו. ואיתא בש"ס (פסחים קיג). דאמר ליה רב לרב כהנא: פשט נבלתא בשוקא וטול אנרא, ולא תימא כהנא אנא, גברא רבה אנא [תרגום] - אמר לו רב לרב כהנא: פשט עורה של נבלה בשוק וטול שוקר, ואל תאמר אינו מכבודי שאני כהן, אדם חשוב אני. ויבא לגבבי כי יגב, לא למי שעוסק במלאכה בזויה, אדרבה זהו כבודו שרוצה להנות מיגיעו.

לא יעשה מלאכתו קבע אלא עראי רק כדי פרנסתו בצמצום, ותורתו קבע, כי לא נברא האדם להיות עמל בעולם הזה במשא ומתן כי אם לעמל תורה, והעושה תורתו קבע ומלאכתו עראי, זה וזה יתקומו בידו, תורתו משתמרת ומלאכתו מתברכת, וההפך להפך. כך אמרו רבותינו זכרונם לברכה הקדושים (ע"ז יט): אשר אנו יהודים דבריהם מאמינים ומפיהם אנו חיים. ודבר זה כתוב בתורה, שנוי בבניאים, משלש בכתובים, שכל אשר בתורת ה' חפצו - כל אשר יעשה יצליח.

ומצות עשה להדבק בחכמים בכדי ללמד מעשיהם. ולא יבטל תפלה בצבור מפני רוח קמון כי היא לא תצלה, וקרא בתיב (שמות כג, כה): "ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך", ותנן (אבות ד ט): כל המקים את התורה מעני - סופו לקנמה מעשר וכו'.

בזמן אבותינו חלקם בחיים, היו סוחרים עוסקים בתורה בהנותם לעתות הפנאי בין פרק לפרק של משא ומתן, כל אחד כפי ידיעתו, ובחיקו ישא ספר תהלים ומעמדות ומשניות או איזה ספר קטן של מוסר וכיוצא. ועתה הן בעון לא נמצא האחד מעיר יעשה זאת, ולו חקמו ישכילו כי טוב סחרה מסחר בסף. וכתוב (איוב ז, יט): "לא תרפני עד בלעי רקי", שאדם עתיד לתן את הדין על זמן מועט כדי בליעת הרק שמוציא אותו לבטלה, ודין גרמא שאוכלים לחם העצבים בעמל ויגיעה רבה ואינם רואים סימן ברכה.

כ

תבו המקבלים שמשלשים יום קדם פסח צריך לתן לב ללכת בדרך טובים ולקיים קצת דרכי התשובה, ואז הקדוש-ברוך-הוא בכל לילה מוציא חלק מנשמות ישראל מתוך הקלפות הכל לפי מעשיו של אדם ולפי הכנתו עד שבלי ליתקדש חג עומדים מבחוץ בני חורין, וזהו בחינת יציאת מצרים שיש מדי שנה בשנה וזהו בעצם אמרם, חייב אדם להראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים (פסחים קטז, ב), וזהו עקר שמחתנו על גאולתנו ועל פדות נפשנו. אבל אם לא עשה הכנה מקדם ולא נזהר בחמץ בראוי לשמחה מה זו עושה, ודין גרמא שאינו מתעורר כל-כך ואינו נכנס בלבבו כל-כך שמחה, כי הכל תלוי לפי מעשיו ולפי זכות נשמתו ולפי הכנתו. וביותר צריך להתעורר בתשובה אלה השלשים יום קדם פסח, כי עינינו תכלינה אל צפיתנו צפינו למאמר חכמי ישראל שאמרו בניסן נגאלו ובניסן עתידים לגאל (ר"ה יא). והן בעוון הניסני"ם נראו בארץ זה כמה מאות שנים ואנחנו לא נושענו.

ובודאי שבהתקרב הימים האלה רחל מבכה על בניה וזה מדרוש ישאג וממנון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נהוג, וכל צבא המרום ומשיח צדקנו יושבים ומצפים בשבעה עינים לראות אם הגיע קץ הפלאות כי עת להננה כי בא מועד.

לכן חייב כל אדם להתעורר ולעשות כל אשר בכוה לעשות ולשפך נפשו לפני ה' יום ליום ולילה ללילה על הגאולה, אולי ימצא את רצון ויתעשה האלקים השומע תפלת כל פה וישמע קול תחנונו, ועל כל פנים תפלתו ומעשיו עושים רשם ועליו לשכינת עזנו על ידו ונחת-רוח למעלה, כי ישר בעיני ה' כאשר רואה כי יש נחלה על שבר בת עמו ועל צער השמים, וסוף הכבוד לבוא ויזכה ויראה בנחמת ציון ובבנין קדשנו ותפארתנו שיבנה במהרה ביימינו אמן בן יהי רצון.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת מלוקטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפא זיע"א "חסד לאִלִּים" ו"בית תפילה"

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים להשיג בחנויות הספרים המובחרות

